

ΦΠΑ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΕ

Πρόλογος

Στο παρόν άρθρο προχωρήσαμε σε μια συγκριτική ανάλυση των φορολογικών συστημάτων που εφαρμόζονται από νομοθετικής πλευράς για την επιβολή έμμεσων φόρων στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες στην Ελλάδα και στα άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο:

1. Τον εντοπισμό των διαφορών μεταξύ του Ελληνικού φορολογικού συστήματος και των άλλων Ευρωπαϊκών φορολογικών συστημάτων
2. Τον εντοπισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που προκύπτουν μεταξύ των Ευρωπαϊκών φορολογικών συστημάτων, λόγω της ύπαρξης των διαφορών στη φορολόγηση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Με την παρούσα μελέτη προσθέτουμε στη βιβλιογραφία εντοπίζοντας τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του Ελληνικού συστήματος φορολόγησης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και των αντίστοιχων Ευρωπαϊκών συστημάτων (ιδιαίτερα στον τομέα των ασφαλιστικών υπηρεσιών).

JEL Code: H20, K34

1. Εισαγωγή

Η επιβολή έμμεσων φόρων (ειδικά του ΦΠΑ) στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες είναι τεχνικά σύνθετο θέμα και όσον αφορά τη δομή των χρηματοοικονομικών προϊόντων, αλλά και το ίδιο το περιβάλλον που πραγματοποιούνται οι χρηματοοικονομι-

Prof. DAVID SMYTH

Καθηγητή Οικονομικών Πανεπιστημίου MIDDLESEX

ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΛΥΒΑ

Υπ. Οικονομικών, 14η Διεύθυνση ΦΠΑ

κές συναλλαγές. Ιστορικά, πολλές από τις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών απαλλάσσονται από το ΦΠΑ. Οι λόγοι για αυτό σχετίζονται και με τη θεωρία της φορολογίας, αλλά και από την πρακτική υφή του θέματος. Αν και η θεωρητική υφή του προβλήματος έχει αναλυθεί από προηγούμενους ερευνητές (Barham, Poddar, Whalley, 1987; Hoffman, Poddar and Whalley, 1987; Poddar and English, 1997 κ.ά.), η πρακτική εφαρμογή της φορολογίας δεν έχει έως τώρα αναλυθεί, κυρίως λόγω των δυσκολιών που προκύπτουν από την ανάγκη του υπολογισμού της βάσης επιβολής του φόρου στις περιπτώσεις των διαμεσολαβητικών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Μια μελέτη του θέματος κατά την άποψή μας είναι πολύ πιθανόν να αντιμετωπίσει δυσκολίες στην εύρεση των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών. Για το λόγο αυτό επικεντρώσαμε τη μελέτη μας στο σκοπό της φορολόγησης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και της βάσης επιβολής της φορολογίας, θέματα για τα οποία υπάρχουν πληροφοριακά στοιχεία από την εθνική και την Ευρωπαϊκή νομοθεσία (ποιοί φόροι επιβάλλονται στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, τι υπόκειται σε ΦΠΑ, τι απαλλάσσεται, τα

ποσοστά έκπτωσης του φόρου εισροών, και τέλος η φορολόγηση των ασφαλιστικών υπηρεσιών, τομέας που δεν έχει ερευνηθεί έως τώρα).

2. Δεδομένα και μεθοδολογία

Τα πληροφοριακά δεδομένα για την παρούσα συγκριτική έρευνα έχουν συγκεντρωθεί από τις παρακάτω πηγές:

1. Ο Ελληνικός Νόμος περί ΦΠΑ (Ν.1642/86, ή 2589/2000-Κώδικας ΦΠΑ)
2. Η 6η Οδηγία ΦΠΑ (77/388/EEC)
3. Η Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων (EUR-LEX, Code 09.30.10 VAT)
4. Το ευρετήριο φόρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (έκδοση 2000)
5. Οι σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου
6. Ομάδα φόρων κατανάλωσης του ΟΟΣΑ, κυρίως πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τα ποσοστά έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών από τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και τη φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από πλευράς ΦΠΑ
7. Το ασφαλιστικό ινστιτούτο (LIRMA) Λονδίνου, στοιχεία σχετικά με τη φορολογική μεταχείριση των ασφαλιστικών υπηρεσιών (εκτός του ΦΠΑ έμμεσων φόρων)

Για τον προσδιορισμό των διαφορών στη φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ξεκινάμε από την παράθεση των σχετικών διατάξεων στο Ελληνικό δίκαιο και στη συνέχεια παραθέτουμε τις αντίστοιχες διατάξεις της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας (6η Οδηγία ΦΠΑ) συγκρίνοντας, όπου είναι δυνατόν, με τα υπόλοιπα συστήματα που εφαρμόζονται στα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τη διευκόλυνση της έρευνας μελετήσαμε 20 κύριες κατηγορίες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (τραπεζικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες) και δύο κατηγορίες παρεπόμενων/βοηθητικών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (συμ-

βουλευτικών υπηρεσιών, υπηρεσίες από ελεύθερους επαγγελματίες κ.λπ.). Αυτό σημαίνει ότι η φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών δίδεται με βάση τα ισχύοντα στην ελληνική νομοθεσία, καθώς και στα άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ. Θα θέλαμε να προσθέσουμε εδώ ότι επιλέξαμε την προαναφερόμενη ομαδοποίηση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, δεδομένου ότι οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί παρέχουν κυρίως υπηρεσίες τραπεζικού ή ασφαλιστικού χαρακτήρα, οι οποίες σχετίζονται άμεσα με χρηματικά ή ασφαλιστικά συμβόλαια. Με απλά λόγια αυτό σημαίνει ότι οι υπηρεσίες αυτές αναφέρονται σε συναλλαγές σε χρήμα ή συνάλλαγμα και με τη χορήγηση πιστώσεων. Σε πιο σύνθετη μορφή οι υπηρεσίες αυτές σχετίζονται με υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνων, χρηματοδοτικής μίσθωσης ή την πρακτορεία χρηματοοικονομικών απαιτήσεων. Βέβαια δεν υπάρχει σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις η προαναφερόμενη άμεση σχέση με τις ροές χρήματος. Σαφέστατα υπάρχει μια ευρεία κατηγορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που η σχέση με τις ροές χρήματος είναι περιφερειακή π.χ. οι υπηρεσίες επενδυτικών συμβουλών, υπηρεσίες χρεωγράφων κ.λπ. Επιπρόσθετα για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων με τα άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, στον τομέα της υπαγωγής ή μη σε ΦΠΑ των προαναφερομένων κατηγοριών των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, έχουν χρησιμοποιηθεί οι παρακάτω ορισμοί:

ΑΠ: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ υπηρεσίες χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών (τα έσοδα αυτά περιλαμβάνονται στον παρονομαστή του κλάσματος, για τον προσδιορισμό του δικαιώματος έκπτωσης του φόρου με τον οποίο έχουν επιβαρυνθεί οι εισροές)

Φ: Φορολογητέες πράξεις υπαγόμενες σε ΦΠΑ

Ε/Π: Εκτός πεδίου εφαρμογής του ΦΠΑ, χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών (τα έσοδα αυτά δεν περιλαμβάνονται στον παρονομαστή του κλάσματος για τον προσδιορισμό του δικαιώματος έκπτωσης του φόρου εισροών)

ΑΠ/Ε: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ αλλά με δικαίω-

μα έκπτωσης του φόρου εισροών (εδώ συμπεριλαμβάνονται και οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες οι οποίες υπάγονται στο μηδενικό συντελεστή ΦΠΑ, καθώς και υπηρεσίες που παρέχονται σε εγκατεστημένους σε τρίτες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, χώρες).

Τέλος στο παρόν άρθρο χρησιμοποιώντας πληροφοριακά στοιχεία από το London Underwriting Centre (LIRMA), καθώς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ευρετήριο φόρων, έκδοση 2000) εξετάσαμε την επιβολή έμμεσων φόρων στις ασφαλιστικές υπηρεσίες παρέχοντας νέα δεδομένα στο κενό που υπήρχε έως τώρα στην υπάρχουσα βιβλιογραφία στον τομέα αυτόν, δεδομένου ότι παρόλο που υπάρχει βιβλιογραφική έρευνα στον τομέα των άμεσων φόρων στις ασφαλιστικές υπηρεσίες (Aaron, 1983), ο τομέας της έμμεσης φορολογίας δεν έχει αναλυθεί έως τώρα.

3. Η εφαρμοζόμενη νομοθεσία στην Ελλάδα

3.1 Οι χρηματοοικονομικές απαλλαγές

Οι απαλλαγές αυτές καθορίζονται από το άρθρο 18 (1) κ-κστ' του Ν.1642/86 ή του άρθρου 22 (1) (ιβ')-(κε') του κώδικα ΦΠΑ (Ν.2859/2000). Οι απαλλαγές αυτές καλύπτουν τις περισσότερες κατηγορίες τραπεζικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών. Οι εξαιρέσεις από τις απαλλαγές αφορούν κάποιες από τις υπηρεσίες (βλ. **Πίνακα 1**) στη διαχείριση των πιστωτικών καρτών, στη διαχείριση αποθεματικών κεφαλαίων και πιστώσεων, στη χρηματοδοτική μίσθωση, στην πρακτορεία χρηματοοικονομικών απαιτήσεων ή γενικά σε άλλες παρεπόμενες υπηρεσίες.

3.2 Το δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών

Οι κανόνες αυτοί προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 23 του Ν.1642/86 του ΦΠΑ ή 30 του κώδικα ΦΠΑ. Ο γενικός κανόνας του δικαιώματος έκ-

πτωσης είναι η άμεση σχέση των εισροών με την πραγματοποίηση των φορολογητέων πράξεων και ο επιμερισμός του φόρου των εισροών εφόσον οι εισροές αυτές χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια μικτών πράξεων (με τη χρήση του κλάσματος pro rata). Ειδικά για τις τραπεζικές υπηρεσίες οι ανωτέρω διατάξεις προβλέπουν την παροχή δικαιώματος έκπτωσης εφόσον οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται σε εγκατεστημένο σε τρίτες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, χώρες.

3.3 Ο τόπος φορολογίας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών

Οι κανόνες που ρυθμίζουν τον τόπο φορολογίας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, προβλέπονται από το άρθρο 12 (1) (3) του Ν.1642/86 ή 14 (1) (3) του κώδικα ΦΠΑ Ν.2859/2000. Οι διατάξεις αυτές ορίζουν ότι σε περίπτωση που οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες παρέχονται σε υποκείμενο στο φόρο σε άλλο Κ-Μ ο τόπος φορολογίας βρίσκεται εκτός Ελλάδας. Σε αντίθετη περίπτωση όταν οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται σε υποκείμενο στο φόρο εγκατεστημένο στην Ελλάδα, ο τόπος φορολογίας βρίσκεται εντός της χώρας.

4. Η εφαρμοζόμενη νομοθεσία στην ΕΕ

Οι απαλλαγές των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ορίζονται από το άρθρο 13 Β (α) (d) 1-6 της 6ης Οδηγίας ΦΠΑ (77/388/EEC). Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται περιοριστικά στις απαλλασσόμενες κατηγορίες των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (τραπεζικές, ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές υπηρεσίες). Επιπρόσθετα η 6η Οδηγία ΦΠΑ δίνει τη δυνατότητα στα Κ-Μ να επιλέξουν τη φορολόγηση των τραπεζικών υπηρεσιών με την υπαγωγή τους στο σύστημα ΦΠΑ (άρθρο 13 c) της 6ης Οδηγίας ΦΠΑ. Η επιλογή αυτή δεν καλύπτει τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές υπηρεσίες. Επιπλέον

ο τόπος φορολογίας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 9 (2) (ε) της 6ης Οδηγίας ΦΠΑ. Κύριο στοιχείο του εφαρμοζόμενου κανόνα είναι ο τόπος εγκατάστασης του παρέχοντος τη χρηματοοικονομική υπηρεσία καθώς και η ιδιότητα του λήπτη (υποκείμενος ή μη στο σύστημα ΦΠΑ). Περαιτέρω οι κανόνες που ρυθμίζουν το δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών προβλέπονται στα άρθρα 17(1) (3) (c) και 19 της 6ης Οδηγίας ΦΠΑ. Κύριο στοιχείο των εφαρμοζόμενων κανόνων είναι και εδώ η διάθεση των εισροών για την πραγματοποίηση πράξεων που υπάγονται σε ΦΠΑ. Σε περίπτωση διάθεσης των εισροών σε μικτές δραστηριότητες εφαρμόζεται ο κανόνας του επιμερισμού του φόρου με την εφαρμογή του μηχανισμού της pro rata.

5. Η φορολογική επιβάρυνση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο **Πίνακας 1** που ακολουθεί περιλαμβάνει τους διάφορους φόρους (πλην ΦΠΑ) που επιβάλλονται στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο στάδιο αυτό επιλέξαμε να συμπεριλάβουμε και τους άμεσους φόρους, λαμβάνοντας υπόψη ότι αν και η πλειοψηφία των φόρων αυτών περιλαμβάνεται στον κωδικό 4400 σύμφωνα με την ομαδοποίηση των φόρων του ΟΟΣΑ, δηλ. σαν άμεσοι φόροι και παρουσιάζονται έτσι στους προϋπολογισμούς των Κ-Μ, οι περισσότεροι περιλαμβάνουν και στοιχεία έμμεσων φόρων. Όπως προκύπτει από τον **Πίνακα 1**, είναι κοινή πολιτική στα Κ-Μ της ΕΕ η επιβολή άμεσων φόρων στις τραπεζικές υπηρεσίες (οι οποίοι περιλαμβάνουν κάποια στοιχεία έμμεσων φόρων) παρά αμιγώς έμμεσων φόρων. Αυτό είναι μια ένδειξη των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι φορολογικές διοικήσεις στο να επιβάλλουν έμμεσους φόρους στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Επιπλέον από τον ίδιο πίνακα προκύπτει ότι είναι κοινή

πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση η επιβολή έμμεσων φόρων στις ασφαλιστικές υπηρεσίες. Ειδικότερα επτά Κ-Μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν επιβάλλουν έμμεσους φόρους στις τραπεζικές υπηρεσίες ενώ οκτώ επιβάλλουν έμμεσους φόρους. Όλα τα Κ-Μ επιβάλλουν έμμεσους φόρους στις ασφαλιστικές υπηρεσίες, οι οποίες εμφανίζονται με υψηλότερη φορολογική επιβάρυνση. Άμεσοι φόροι (με κάποια στοιχεία έμμεσων) στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες επιβάλλονται σχεδόν σε όλα τα Κ-Μ. Μόνο η Ισπανία δεν επιβάλλει άμεσους φόρους. Μεταξύ των Κ-Μ το Βέλγιο επιβάλλει το μεγαλύτερο αριθμό άμεσων φόρων στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από τον **Πίνακα 1** μπορούμε καταρχήν να συμπεράνουμε ότι στον τομέα της φορολόγησης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ο στόχος της εναρμόνισης δεν έχει ακόμη επιτευχθεί.

Επιπρόσθετα στην ανωτέρω αναφερόμενη νομοθεσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα δεν υπάρχει κάποιος γενικός ορισμός των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Οι υπάρχουσες διατάξεις ορίζουν την απαλλαγή ή μη από ΦΠΑ κατηγοριών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Ουσιαστικά ορίζεται τι απαλλάσσεται από το ΦΠΑ και αν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης του φόρου με τον οποίο επιβαρύνονται οι εισροές. Ο παρακάτω **Πίνακας 2** που ακολουθεί δίνει αναλυτική περιγραφή της φορολογικής μεταχείρισης των διαφόρων κατηγοριών των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Ο κατάλογος αυτός δεν είναι περιοριστικός. Απλώς, με βάση την υπάρχουσα νομοθεσία, περιλαμβάνει, κατά την άποψή μας, τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που συναντάμε συχνότερα στην καθημερινή πρακτική. Τα στοιχεία που περιέχονται στον **Πίνακα 2** δείχνουν καταρχήν μια ομοιομορφία στη φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από πλευράς ΦΠΑ στην ΕΕ. Οι περισσότερες κατηγορίες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών απαλλάσσονται του ΦΠΑ ενώ λίγες κατηγορίες φορολογούνται με τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ. Αυτό πρακτικά σημαίνει περιορισμό του δι-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1			
Φορολογική επιβάρυνση χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στα Κ-Μ της ΕΕ			
Κράτος Μέλος	Εμμεσοί φόροι		Άμεσοι φόροι
	Τραπεζικές υπηρεσίες	Ασφαλιστικές υπηρεσίες	
<i>Αυστρία</i>	Φόρος στα επιτόκια: τραπεζικά επιτόκια και ομόλογα.	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	Φόρος μεταβίβασης κεφαλαίων. Φόρος στις κεφαλαιουχικές συναλλαγές: Φόρος κύκλου εργασιών στο χρηματιστήριο.
<i>Βέλγιο</i>	–	Ετήσιος φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	Φόρος εγγραφής και έναρξης εργασιών. Ετήσιος φόρος σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Ειδικός φόρος στα αδιανέμητα κέρδη ορισμένων χρηματοοικονομικών οργανισμών. Φόρος στις κεφαλαιουχικές συναλλαγές. Φόρος στις μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Φόρος στις χρηματιστηριακές συναλλαγές. Φόρος στον κομιστή ομολόγων. Φόρος στις μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο.
<i>Δανία</i>	–	Τέλη στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	Χαρτόσημο στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Φόρος στα κέρδη και ζημίες από claims καθώς και σε χρηματοοικονομικά προϊόντα. Ειδικό τραπεζικό τέλος. Τέλος στην κεφαλαιοποίηση μετοχών. Τέλος στη μεταβίβαση μετοχών.
<i>Φινλανδία</i>	–	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	Φόρος στη χορήγηση πιστώσεων. Φόρος μεταβίβασης στις κεφαλαιουχικές συναλλαγές.
<i>Γαλλία</i>	Εκτακτος φόρος στους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Φόρος στις χορηγήσεις πιστώσεων.	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια. Τέλη εγγραφής ασφαλιστικών συμβολαίων.	Χαρτόσημο στις κεφαλαιουχικές συναλλαγές. Φόρος στις λειτουργίες του χρηματιστηρίου.
<i>Γερμανία</i>	–	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια. Φόρος πυρκαϊάς.	Φόρος μεταβίβασης κεφαλαίου. Φόρος σε λειτουργίες συναλλάγματος.

Κράτος Μέλος	Εμμεσοί φόροι		Άμεσοι φόροι
	Τραπεζικές υπηρεσίες	Ασφαλιστικές υπηρεσίες	
<i>Ελλάδα</i>	Χαρτόσημο στις χορηγήσεις δανείων και πιστώσεων.	Φόρος κύκλου εργασιών. Χαρτόσημο.	Φόρος στις κεφαλαιουχικές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Φόρος στις μεταβολές κεφαλαίου.
<i>Ιρλανδία</i>	Φόρος στα έσοδα των τραπεζών.	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια. Ασφαλιστικά τέλη. Τέλη στις ασφάλειες ζωής.	Χαρτόσημο. Χαρτόσημο σε ειδικά τραπεζικά έγγραφα. Χαρτόσημο στις χορηγήσεις πιστώσεων και πιστωτικές κάρτες.
<i>Ιταλία</i>	Χαρτόσημο στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Φόρος στον κύκλο εργασιών του χρηματιστηρίου.	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	Φόρος εγγραφής και έναρξης εργασιών. Χαρτόσημο στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Φόρος στην καθαρή περιουσία των χρηματιστηριακών οργανισμών.
<i>Λουξεμβούργο</i>	Φόρος στα τραπεζικά έγγραφα.	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	Φόρος εγγραφής και έναρξης εργασιών. Χαρτόσημο στις τραπεζικές εργασίες.
<i>Ολλανδία</i>	–	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	Φόρος εγγραφής και έναρξης εργασιών. Χαρτόσημο στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Φόρος στα μερίσματα.
<i>Πορτογαλία</i>	Χαρτόσημο στις χρηματοοικονομικές πράξεις. Φόρος στις πιστώσεις.	Φόρος στα ασφάλιστρα.	Φόρος στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές.
<i>Ισπανία</i>	Φόρος κύκλου εργασιών. Φόρος στις οικονομικές δραστηριότητες.	Φόρος στα ασφαλιστικά συμβόλαια.	–
<i>Σουηδία</i>	–	Φόρος στα ασφάλιστρα.	Φόρος στις χρηματοοικονομικές και κεφαλαιουχικές συναλλαγές. Φόρος στα χρεώγραφα.
<i>Ην. Βασίλειο</i>	–	Φόρος στα ασφάλιστρα.	Χαρτόσημο στις χρηματοοικονομικές και κεφαλαιουχικές συναλλαγές.

Πηγή στοιχείων: ΟΟΣΑ "Revenue Statistics, edition 2000", Ευρωπαϊκή Επιτροπή, "Inventory of taxes, 2000".

καιώματος έκπτωσης του φόρου των εισροών για τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Ωστόσο, όπως διαπιστώνουμε, μερικές κατηγορίες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε ορισμένα Κ-Μ θεωρούνται ως εκτός πεδίου εφαρμογής του ΦΠΑ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του προαναφερόμενου προβλήματος της μη παραχώρησης δικαιώματος έκπτωσης του φόρου των εισροών (οι εκτός πεδίου εφαρμογής πράξεις δεν συμπεριλαμβάνονται στο κλάσμα pro rata για τον προσδιορισμό του δικαιώματος έκπτωσης του φόρου των εισροών). Τέλος οι μη σχετιζόμενες άμεσα με χρηματικές ροές υπηρεσίες όπως η χρηματοδοτική μίσθωση, η πρακτορεία

χρηματοοικονομικών απαιτήσεων, και οι παρεπόμενες υπηρεσίες στα περισσότερα Κ-Μ υπάγονται σε ΦΠΑ με τον κανονικό συντελεστή.

Σαν συμπέρασμα από τον Πίνακα 2 προκύπτει ότι οι διαφορές στο δικαίωμα έκπτωσης στα Κ-Μ είναι το κύριο στοιχείο από άποψη ανταγωνισμού. Σαφέστατα οι διαφορές αυτές προκύπτουν όχι μόνο από τις καθαυτού διαφορές στη φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών αλλά και από την ίδια τη δομή των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που παρέχονται από τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς (π.χ. αν παρέχονται σε εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες εκτός ΕΕ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Συγκριτική ανάλυση της φορολογικής μεταχείρισης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από πλευράς ΦΠΑ στην Ελλάδα και τα άλλα Κ-Μ της ΕΕ

	Λειτουργία λογαριασμών	Συναλλαγές σε χρήμα	Διάθεση πιστώσεων και βοηθητικές υπηρεσίες	Χορήγηση δανείων	Πιστωτικές κάρτες και συναφείς υπηρεσίες	Συναλλαγές σε χρηματοοικονομικά προϊόντα και μετοχές	Μερίσματα μετοχών	Παράγωγα προϊόντα (Futures)
Αυστρία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ, Φ
Βέλγιο	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	Ε/Π, Φ, ΑΠ
Δανία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ, Φ
Φινλανδία	ΑΠ	ΑΠ, Φ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ, Φ
Γαλλία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ, Φ
Γερμανία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	Ε/Π	Ε/Π
Ελλάδα	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ
Ιρλανδία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π, ΑΠ	ΑΠ, Φ
Ιταλία	ΑΠ	ΑΠ, Φ, Ε/Π	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ, Ε/Π	Ε/Π	ΑΠ, Ε/Π, Φ
Λουξεμβούργο	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ
Ολλανδία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ
Πορτογαλία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ, Φ
Ισπανία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	Ε/Π	ΑΠ, Φ
Σουηδία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	Ε/Π	ΑΠ
Ην. Βασίλειο	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ/Ε, Φ, Ε/Π

Πηγή: OECD, Consumption Tax Group και European Commission, VAT Committee (Εθνική νομοθεσία)

ΑΠ: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών

Φ: Φορολογητέες με τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ

Ε/Π: Εκτός πεδίου εφαρμογής του ΦΠΑ (εκτός του κλάσματος pro rata)

ΑΠ/Ε: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ με δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών (εδώ περιλαμβάνονται και οι υπηρεσίες που υπάγονται στο μηδενικό συντελεστή).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 (συνέχεια)
Συγκριτική ανάλυση της φορολογικής μεταχείρισης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών
από πλευράς ΦΠΑ στην Ελλάδα και τα άλλα Κ-Μ της ΕΕ

	Παράγωγα προϊόντα (Options)	Παράγωγα προϊόντα (Swaps)	Οπισθογραφίες σε χρηματοοικονομικά προϊόντα	Συναλλαγές σε συνάλλαγμα	Χρηματοδοτική μίσθωση	Πρακτορεία χρηματοοικονομικών απαιτήσεων	Υπηρεσίες φύλαξης	Διαχείριση κεφαλαίων και αποθεματικών
<i>Αυστρία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	Φ	ΑΠ
<i>Βέλγιο</i>	Ε/Π, ΑΠ, Φ	Ε/Π, ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ, Ε/Π	Φ	ΑΠ, Φ	Φ	ΑΠ
<i>Δανία</i>	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Φ	ΑΠ, Φ	Φ	ΑΠ
<i>Φινλανδία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ	Φ	Φ
<i>Γαλλία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ	ΑΠ, Φ
<i>Γερμανία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Ε/Π	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	Φ, Ε/Π	Φ	ΑΠ
<i>Ελλάδα</i>	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Φ	Φ	Φ	ΑΠ, Φ
<i>Ιρλανδία</i>	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Ε/Π	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ	ΑΠ, Φ
<i>Ιταλία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Ε/Π	ΑΠ	ΑΠ, Ε/Π	ΑΠ, Φ	ΑΠ	Φ	ΑΠ
<i>Λουξεμβούργο</i>	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Ε/Π	Φ, ΑΠ/Ε	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ
<i>Ολλανδία</i>	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	Φ	Φ	ΑΠ, Φ
<i>Πορτογαλία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Φ	ΑΠ	Φ	ΑΠ
<i>Ισπανία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ	ΑΠ, Φ
<i>Σουηδία</i>	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Ε/Π	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ	ΑΠ, Φ
<i>Ην. Βασίλειο</i>	ΑΠ, ΑΠ/Ε, Φ, Ε/Π	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Ε/Π	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ	ΑΠ, Φ

Πηγή: OECD, Consumption Tax Group και European Commission, VAT Committee (Εθνική νομοθεσία)

ΑΠ: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών

Φ: Φορολογητέες με τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ

Ε/Π: Εκτός πεδίου εφαρμογής του ΦΠΑ (εκτός του κλάσματος pro rata)

ΑΠ/Ε: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ με δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών (εδώ περιλαμβάνονται και οι υπηρεσίες που υπάγονται στο μηδενικό συντελεστή).

6. Διαφορές στη φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ελλάδα και τα άλλα Κ-Μ

Γενικά η κυριότερη διαφορά του συστήματος που εφαρμόζεται στην Ελλάδα με αρκετά συστήματα στην ΕΕ είναι η υιοθέτηση από την Ελλάδα της δυνατότητας που παρέχει η 6η Οδηγία ΦΠΑ για την παροχή του δικαιώματος έκπτωσης για χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που παρέχονται σε εγκατεστημένους σε χώρες εκτός της ΕΕ. Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται οι τραπεζικές υπηρεσίες

(εκτός των ασφαλιστικών υπηρεσιών, καθώς και των υπηρεσιών διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων). Περαιτέρω η Ελλάδα δεν έχει υιοθετήσει τη δυνατότητα επιλογής φορολόγησης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στο σύστημα ΦΠΑ που παρέχεται από τις προαναφερόμενες διατάξεις της 6ης Οδηγίας ΦΠΑ. Αναλυτικότερα οι σημαντικότερες διαφορές της Ελληνικής νομοθεσίας με αυτές των υπολοίπων Κ-Μ εντοπίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων (υπαγόμενες σε ΦΠΑ)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 (συνέχεια)

Συγκριτική ανάλυση της φορολογικής μεταχείρισης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από πλευράς ΦΠΑ στην Ελλάδα και τα άλλα Κ-Μ της ΕΕ

	Ασφάλειες ζωής/ αντασφαλίσεις	Γενικές ασφαλιστικές υπηρεσίες/ αντασφαλίσεις	Διακανονισμός ασφαλιστικών απαιτήσεων	Υπηρεσίες πραγματογνωμοσύνης	Υπηρεσίες ελεύθερων επαγγελματιών	Συμβουλευτικές υπηρεσίες
Αυστρία	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	Φ	Φ	Φ
Βέλγιο	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ
Δανία	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	Φ	Φ	Φ
Φινλανδία	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Φ	Φ
Γαλλία	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π, Φ	Φ	Φ	Φ
Γερμανία	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	Φ	Φ	Φ
Ελλάδα	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Φ	ΑΠ,	Φ
Ιρλανδία	ΑΠ	ΑΠ, Φ	Ε/Π	Φ	ΑΠ, Φ	Φ
Ιταλία	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Φ	Φ
Λουξεμβούργο	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	Φ	Φ	Φ
Ολλανδία	ΑΠ	ΑΠ	ΑΠ	Φ	Φ	ΑΠ, Φ
Πορτογαλία	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	Φ	Φ	Φ
Ισπανία	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	Φ	Φ	Φ
Σουηδία	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ, Φ	Φ	Φ
Ην. Βασίλειο	ΑΠ	ΑΠ	Ε/Π	ΑΠ, Φ	ΑΠ, Φ	Φ

Πηγή: OECD, Consumption Tax Group και European Commission, VAT Committee (Εθνική νομοθεσία)

ΑΠ: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών

Φ: Φορολογητέες με τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ

Ε/Π: Εκτός πεδίου εφαρμογής του ΦΠΑ (εκτός του κλάσματος pro rata)

ΑΠ/Ε: Απαλλασσόμενες του ΦΠΑ με δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών (εδώ περιλαμβάνονται και οι υπηρεσίες που υπάρχουν στο μηδενικό συντελεστή).

2. Υπηρεσίες πιστωτικών καρτών (μερικές ενδιάμεσες υπηρεσίες υπάγονται σε ΦΠΑ)
3. Χορήγηση δανείων (η διαχείριση δανείων από τρίτους είναι πράξη υπαγόμενη σε ΦΠΑ)
4. Χρηματοδοτική μίσθωση (πράξη υπαγόμενη σε ΦΠΑ)
5. Πρακτορεία χρηματοοικονομικών απαιτήσεων (πράξη υπαγόμενη σε ΦΠΑ)
6. Claims (πράξεις υπαγόμενες σε ΦΠΑ)
7. Διαχείριση αποθεματικών κεφαλαίων (η διαχείριση αποθεματικών κεφαλαίων από τρίτους είναι πράξη υπαγόμενη σε ΦΠΑ)
8. Παρεπόμενες πράξεις των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (υπάγονται σε ΦΠΑ)

Αν και όπως τονίσαμε προηγουμένως από τα υπάρχοντα στοιχεία διαπιστώνουμε ότι υπάρχει σχετική ομοιομορφία στη φορολογική μεταχείριση από πλευράς ΦΠΑ στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, εντούτοις οι σχετικά μικρές διαφορές (σε συνδυασμό και με τους διάφορους σε αριθμό και δομή φόρους) είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε στρέβλωση των όρων του ανταγωνισμού στην ΕΕ. Οι διαφορές αυτές μπορούν να οδηγήσουν:

1. σε στρεβλώσεις που μπορούν με τη σειρά τους να προκαλέσουν στρατηγικό πλεονέκτημα/μειονέκτημα μεταξύ των χρηματοοικονομικών οργανισμών εγκατεστημένων στο ίδιο Κ-Μ
2. σε στρεβλώσεις που μπορούν να προκαλέσουν

στρατηγικό πλεονέκτημα/μειονέκτημα μεταξύ χρηματοοικονομικών οργανισμών εγκατεστημένων σε διαφορετικά Κ-Μ της ΕΕ

3. σε στρεβλώσεις που προκαλούνται από τα διαφορετικά επίπεδα ποσοστών έκπτωσης του φόρου εισροών (cascade effect⁽¹⁾).

Με βάση τα στοιχεία του **Πίνακα 2** και τις προαναφερόμενες σχετικές νομοθετικές διατάξεις, οι κυριότερες διαφορές που προκαλούν στρέβλωση των όρων του ανταγωνισμού μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ εντοπίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών:

1. Δοσοληψίες σε χρήμα
2. Διαχείριση αποθεματικών κεφαλαίων
3. Πρακτορεία χρηματοοικονομικών απαιτήσεων
4. Δυνατότητες επιλογής φορολόγησης στο σύστημα ΦΠΑ
5. Διεθνείς χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

Τέλος στο σημείο αυτό θα θέλαμε να αναφέρουμε τον αρκετά σημαντικό ρόλο που το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει διαδραματίσει με ορισμένες αποφάσεις σε σχετικές υποθέσεις. Αν και ο αριθμός των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί δεν είναι μεγάλος, εντούτοις η σημασία τους στη φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών είναι σημαντική. Οι κυριότερες από αυτές τις αποφάσεις είναι:

1. Υπόθεση C 2/95, με την οποία εξετάζεται ο σκοπός ορισμένων απαλλαγών που παρέχονται από τις διατάξεις του άρθρου 13B (d) 3-5 της 6ης Οδηγίας ΦΠΑ (προϋποθέσεις απαλλαγής από ΦΠΑ των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που παρέχονται από τρίτους, εκτός των χρηματοοικονομικών οργανισμών)
2. Υποθέσεις C-281/91, C-306/94, σχετικά με το δικαίωμα έκπτωσης-υπολογισμός pro rata, άρθρο 19(2) της 6ης Οδηγίας ΦΠΑ
3. Υποθέσεις C 70/83, C 255/81, σχετικά με το χρόνο έναρξης εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 13 (B) (d) (1) για την απαλλαγή της διαπραγμάτευσης/διαχείρισης πιστώσεων

7. Φορολογική μεταχείριση των ασφαλιστικών υπηρεσιών

Όπως προκύπτει από τους **Πίνακες 1-2**, τα Κ-Μ επιβάλλουν έμμεσους φόρους (πλην ΦΠΑ) στις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές υπηρεσίες. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τον **Πίνακα 3** που ακολουθεί, ο τρόπος επιβολής, η υφή καθώς και οι συντελεστές των φόρων αυτών ποικίλλουν πολύ στην ΕΕ. Διαφορές υπάρχουν επίσης στη βάση επιβολής του φόρου. Οι περισσότερες χώρες επιβάλλουν ειδική φορολογία στο ασφάλιστρο (Insurance Premium Tax). Εντούτοις δύο χώρες, η Ελλάδα και η Γαλλία, επιβάλλουν φόρους με διαφορετική δομή. Η Ελλάδα επιβάλλει φόρο κύκλου εργασιών στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και η Γαλλία ένα γενικό φόρο κατανάλωσης. Αρκετά Κ-Μ επιβάλλουν και χαρτόσημο (π.χ. Ελλάδα). Οι συντελεστές των επιβαλλόμενων φόρων διαφέρουν κατά πολύ, δηλαδή από 2% στην Ιρλανδία σε 22% στη Φινλανδία. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 3 όλα τα Κ-Μ επιβαρύνουν λιγότερο τις ασφάλειες ζωής και υγείας είτε με την εφαρμογή μειωμένων συντελεστών, είτε με την απαλλαγή από το φόρο των κατηγοριών αυτών. Παρόμοια πολιτική ασκείται και στις ασφάλειες και στις διεθνείς διακινήσεις αγαθών και στις μεταφορές.

8. Συμπεράσματα

Στο άρθρο αυτό εξετάσαμε το εφαρμοζόμενο σύστημα φορολόγησης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στον τομέα της έμμεσης φορολογίας στην

⁽¹⁾ Φόρος που τελικά περνάει στους λήπτες των υπηρεσιών μέσω της αύξησης των τιμών των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Εδώ θα θέλαμε να τονίσουμε ότι τα διαθέσιμα δεδομένα για τα προαναφερόμενα ποσοστά δεν είναι δυστυχώς αρκετά για μια πλήρη ανάλυση των στρεβλώσεων στον τομέα αυτόν. Με βάση στοιχεία από την ομάδα φόρων κατανάλωσης της επιτροπής φορολογικών θεμάτων του ΟΟΣΑ για το έτος 1998, τα ποσοστά αυτά ποικίλλουν κατά πολύ στην ΕΕ (π.χ. από 1% στην Ελλάδα σε 85/86% στην Ιρλανδία).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Εμμεσοί φόροι στις ασφαλιστικές υπηρεσίες στην ΕΕ

Κράτος-Μέλος	Βάση επιβολής	Υποκείμενοι στο φόρο	Συντελεστής	Σκοπός φορολογίας (απαλλαγές)
<i>Αυστρία</i>	Το ασφάλιστρο. Περιλαμβάνεται η προμήθεια του ασφαλιστικού πράκτορα και χρηματομεσίτη.	Ασφαλιστική επιχείρηση, ασφαλιζόμενοι και ασφαλιστικός πράκτορας.	4% στα συμβόλαια για συντάξεις, 11% για ασφάλειες ζωής και ασθένειας, 2,5% για ασφάλειες υγείας.	Ο φόρος επιβάλλεται και σε καλύψεις μεταφορικού κινδύνου, οχήματα και ασφαλιστικές πιστώσεις. Εξαγωγικές πιστώσεις, κοινωνική ασφάλιση και αντασφαλίσεις απαλλάσσονται από το φόρο.
<i>Βέλγιο</i>	Το συνολικό ασφάλιστρο. Το επιπλέον κόστος ασφάλισης περιλαμβάνεται τις περισσότερες φορές όπως και οι επιπλέον καταβολές για τη δημιουργία αποθεματικών για συντάξεις.	Ασφαλιστές, μη-εγκατεστημένοι στη χώρα ασφαλιστές, ασφαλιζόμενοι, ασφαλιστικές ενώσεις, χρηματομεσίτες/ διαχειριστές αποθεματικών κεφαλαίων για συντάξεις.	1,40% για διεθνείς μεταφορές, 4,40% για ασφάλειες ζωής, 9,25% για τις υπόλοιπες περιπτώσεις.	Ο φόρος επιβάλλεται και σε καλύψεις μεταφορικού κινδύνου, οχήματα και ασφαλιστικές πιστώσεις. Οι ναυτασφαλίσεις, οι αντασφαλίσεις, τα αεροσκάφη διεθνών μεταφορών καθώς και τα ετήσια βραχυπρόθεσμα ιδιωτικά ασφαλιστικά συμβόλαια απαλλάσσονται.
<i>Δανία</i>	Το ασφάλιστρο. Δεν περιλαμβάνεται η προμήθεια του ασφαλιστικού πράκτορα και χρηματομεσίτη.	Ασφαλιστές.	12% για γενικές ασφάλειες, 40% για λεωφορεία, 50% στο ασφάλιστρο τρίτου μέρους.	Η κάλυψη ασφαλιστικών κινδύνων και πιστώσεων υπόκειται σε χαρτόσημο. Φόρος στα σκάφη αναψυχής εγγεγραμμένα στη Δανία. Φόρος σε όλα τα οχήματα (ασφαλιστικά συμβόλαια). Οι ασφάλειες ζωής, αερομεταφορές και οι αντασφαλίσεις απαλλάσσονται.
<i>Φινλανδία</i>	Το ασφάλιστρο. Περιλαμβάνεται η προμήθεια του ασφαλιστικού πράκτορα και χρηματομεσίτη. Τέλος για ασφάλειες από πυρκαϊά (το συνολικό ακαθάριστο ποσό που καταβάλλεται ετήσια).	Ασφαλιστής, ασφαλιζόμενος.	22%, για γενικές ασφάλειες, 3% για το τέλος πυρκαϊάς.	Ο φόρος επιβάλλεται όταν η περιουσία ή ο ασφαλιζόμενος είναι εγκατεστημένος στη Φινλανδία. Απαλλαγές: Ασφάλιστρα ιδιωτικών συμφωνητικών, μεταφορές εισαγομένων αγαθών ή αγαθών σε ειδικά καθεστώτα ή επενδυτικών αγαθών επιχειρήσεων. Ασφάλειες καλύψεων κινδύνων υγείας. Το τέλος πυρκαϊάς είναι εκπεστέο από τον υποκείμενο στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος.

Κράτος-Μέλος	Βάση επιβολής	Υποκείμενοι στο φόρο	Συντελεστής	Σκοπός φορολογίας (απαλλαγές)
<i>Γαλλία</i>	Γενικός φόρος κατανάλωσης	Ασφαλιστής, μεσίτες και ασφαλιζόμενοι.	7%, 9%, 18%, 19%.	Τα ασφαλιστήρια οχημάτων υπόκεινται στο φόρο με ειδικούς συντελεστές.
<i>Γερμανία</i>	Το ασφάλιστρο. Περιλαμβάνεται η προμήθεια του ασφαλιστικού πράκτορα και χρηματομεσότη.	Ασφαλιστής.	Πυρκαϊάς 10% ασφάλιστρο. 13,75% για ασφάλειες κτιρίων, 14% για ασφάλειες οικιακών συσκευών. Ασφάλειες πλοίων 2% στο ασφάλιστρο. Ασφάλειες ατυχημάτων 3% με επιστροφή του ασφάλιστρου. 15%, για τις υπόλοιπες ασφάλειες.	Ασφάλειες ζωής και αντασφάλισεις είναι απαλλασσόμενες.
<i>Ελλάδα</i>	Φόρος κύκλου εργασιών. Τα ασφάλιστρα και όλες οι χρηματοοικονομικές μεταβολές που προκύπτουν από τα συμβόλαια. Περιλαμβάνονται οι χορηγούμενες εκπτώσεις και προμήθειες από χρηματομεσίτες.	Ασφαλιστής.	4%, 10%, 2,40%.	Απαλλαγές: Διεθνείς μεταφορές, αερομεταφορές και αντασφάλισεις. Οι ασφάλειες ζωής. Ασφαλιστικά συμβόλαια διάρκειας πέραν των 10 ετών. Ασφαλίσεις πληρωμάτων πλοίων και αεροσκαφών. Ασφαλίσεις ορισμένων αγροτικών προϊόντων.
<i>Ιρλανδία</i>	2% στο υπολογισθέν ακαθάριστο έσοδο. Χαρτόσημο σε όλες τις ασφάλειες.	Ασφαλιστής.	2%.	Ο φόρος επιβάλλεται μόνο στα υπόλοιπα, εκτός ασφαλείων ζωής, συμβόλαια. Ο φόρος επιβάλλεται στα ακαθάριστα ασφάλιστρα (όχι ζωής) όταν ο ασφαλιζόμενος είναι εγκατεστημένος στην Ιρλανδία. Αερομεταφορές, μεταφορές και ασφάλειες υγείας απαλλάσσονται.
<i>Ιταλία</i>	Ο φόρος επιβάλλεται σε όλα τα ποσά που καταβάλλονται στον ασφαλιστή.	Ασφαλιστής.	Εφαρμόζονται τέσσερις συντελεστές ανάλογα με τον τύπο της ασφάλειας και τη διάρκεια του συμβολαίου (2,5%, 7,5%, 12,5%, 21,5%).	Αντασφάλισεις και ασφάλειες πλοίων και αεροσκαφών αλλοδαπού νηολογίου, εκτός αν χρησιμοποιούνται στην Ιταλία, απαλλάσσονται.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κράτος-Μέλος	Βάση επιβολής	Υποκείμενοι στο φόρο	Συντελεστής	Σκοπός φορολογίας (απαλλαγές)
<i>Λουξεμβούργο</i>	Το ασφάλιστρο. Περιλαμβάνονται όλα τα επιπλέον έξοδα και προμήθειες.	Ασφαλιστής.	4%.	Επιβάλλεται και στις καλύψεις κινδύνων μεταφορών, ασφάλειες οχημάτων και πιστώσεων. Αντασφαλίσεις, ασφάλειες ζωής και παρόμοια συμβόλαια, συμβόλαια για υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση απαλλάσσονται.
<i>Ολλανδία</i>	Το συνολικό καταβληθέν ασφάλιστρο στον ασφαλιστή.	Ασφαλιστής, μερικοί εγγεγραμμένοι χρηματομεσίτες και ο ασφαλιζόμενος.	7%.	Ασφάλειες ζωής, ασθένειας, υγείας, ανεργίας, αερομεταφορές, αντασφαλίσεις και οι εξαγωγικές πιστώσεις απαλλάσσονται.
<i>Πορτογαλία</i>	Το συνολικό καταβληθέν ασφάλιστρο στον ασφαλιστή.	Ασφαλιστής.	3% στο συνολικό ασφάλιστρο, 5% στα συμβόλαια υγείας και κάλυψης αγροτικών κινδύνων, 6% στις μεταφορές αγαθών, 9% στα υπόλοιπα συμβόλαια.	Ασφάλειες ζωής, εξαγωγικές πιστώσεις και αντασφαλίσεις απαλλάσσονται.
<i>Ισπανία</i>	Το συνολικό καταβληθέν ασφάλιστρο στον ασφαλιστή.	Ασφαλιστής.	6%.	Ασφάλειες ζωής, αντασφαλίσεις, κάλυψη αγροτικών κινδύνων, εγγυήσεις, κοινωνική ασφάλιση, ασφάλειες σύνταξης, ασφάλειες υγείας και διεθνείς μεταφορές απαλλάσσονται.
<i>Σουηδία</i>	Το συνολικό ασφάλιστρο.	Ο ασφαλιστής.	15%.	Ασφάλειες υγείας, ατυχημάτων και αερομεταφορές απαλλάσσονται.
<i>Ην. Βασίλειο</i>	Το ακαθάριστο ασφάλιστρο περιλαμβανομένης της προμήθειας του πράκτορα και χρηματομεσίτη.	Ο ασφαλιστής, ο ασφαλιστικός αντιπρόσωπος και σε μερικές περιπτώσεις ο ασφαλιζόμενος.	5%, 17,5%. 17,5% εφαρμόζεται στις ασφάλειες οχημάτων και αντικειμένων καθώς και στις ασφάλειες ταξιδιού. Όλες οι υπόλοιπες ασφάλειες επιβαρύνονται με 5%.	Ο φόρος επιβάλλεται σε όλες τις γενικές ασφάλειες όταν ο ασφαλιζόμενος είναι εγκατεστημένος στο Ην. Βασίλειο. Απαλλαγές: Ασφάλειες ζωής και σύνταξης, αερομεταφορές και αντασφαλίσεις. Ασφάλειες όταν ο ασφαλιζόμενος είναι εγκατεστημένος εκτός του Ην. Βασιλείου. Ασφαλιστικά συμβόλαια διεθνών μεταφορών. Ασφάλειες σχετιζόμενες με πιστώσεις, κάλυψη ζημιών και χορηγήσεις χρηματοοικονομικών διευκολύνσεων.

Data: London Underwriting Centre (2000), European Commission, Inventory of taxes (2000).

Ελλάδα και τα άλλα Κ-Μ της ΕΕ, εντοπίζοντας ορισμένες διαφορές στα ανωτέρω συστήματα.

Γενικότερα φαίνεται ότι υπάρχει σχετικός βαθμός ομοιομορφίας για τις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών οι οποίες απαλλάσσονται του ΦΠΑ. Επιπλέον διαπιστώσαμε ότι ορισμένες διαφορές στη φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών μπορούν να οδηγήσουν σε στρέβλωση των όρων του ανταγωνισμού μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ. Βέβαια για οριστικά συμπεράσματα στον τομέα αυτόν θα πρέπει να εξετασθούν και γενικότερες διαφορές που υπάρχουν στα Κ-Μ της ΕΕ στον τομέα του ΦΠΑ (διαφορετικές μέθοδοι του προσδιορισμού του δικαιώματος έκπτωσης κ.λπ.). Επιπρόσθετα διαπιστώσαμε ότι – εκτός λίγων εξαιρέσεων – η Ελλάδα ενσωμάτωσε στο εσωτερικό της δίκαιο, στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, τις περισσότερες σχετικές διατάξεις από την 6η Οδηγία ΦΠΑ.

Παρομοίως η εξέταση του συστήματος φορολόγησης των ασφαλιστικών υπηρεσιών (πλην του ΦΠΑ επιβαλλόμενων έμμεσων φόρων) έδειξε κάποια σχετική ομοιομορφία με την επιβολή από τα περισσότερα Κ-Μ φόρων στα ασφάλιστρα (Insurance Premium Tax), με εξαίρεση την Ελλάδα και Γαλλία. Εντούτοις προκύπτει ότι οι ασφαλιστικές υπηρεσίες επιβαρύνονται με περισσότερους φόρους σε σχέση με τις αμιγώς τραπεζικές υπηρεσίες.

Σαν γενικό συμπέρασμα θα θέλαμε να τονίσουμε ότι στην ΕΕ στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (έμμεση φορολογία) βρισκόμαστε μακριά από την επίτευξη του στόχου της φορολογικής εναρμόνισης (απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή και δίκαιη λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζοντας το πρόβλημα έχει προσπαθήσει τα τελευταία χρόνια να μελετήσει τα χαρακτηριστικά του και να προτείνει λύσεις προς την κατεύθυνση της φορολογικής εναρμόνισης. Η προσπάθεια αυτή εντοπίζεται κυρίως στην ανάπτυξη μεθόδων για την υπαγωγή των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στο ΦΠΑ (π.χ. ανάπτυξη της μεθόδου cash-flow/TCA). Εντούτοις οι

προσπάθειες αυτές δεν κατέληξαν στην υποβολή έως τώρα κάποιας οριστικής πρότασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Προς την κατεύθυνση αυτή απαιτείται περισσότερη συνεργασία μεταξύ των Κ-Μ καθώς και ενεργότερος ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Οι προσπάθειες αυτές πέραν της λύσης του προβλήματος περί της υπαγωγής ή μη σε ΦΠΑ των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών μπορούν να βοηθήσουν στην επίτευξη μεγαλύτερης ομοιομορφίας και άμβλυνσης των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που υπάρχουν, από πλευράς έμμεσης φορολογίας, στο χρηματοοικονομικό τομέα στην ΕΕ.

Βιβλιογραφία

- AARON, HJ (1983), “*The peculiar problem of taxing the insurance companies*”, Washington Brookings Institution.
- BARHAM, PODDAR, and WHALLEY, (1987), “*The Tax Treatment of insurance under a consumption type, destination basis VAT*”, The National Tax Journal, Vol. 40, No 2, pp 171-182.
- HOFFMAN, PODDAR, WHALLEY (1987), “*Taxation of Banking Services Under a Consumption Type, Destination Basis VAT*”, The National Tax Journal, Vol. 40, No 4, pp 547-554.
- PODDAR and ENGLISH (1997), “*Taxation of financial services under value-added tax: applying the cash-flow approach*”, The National Tax Journal, Vol L, No 1 pp 89-111.
- OECD (1998), “*Indirect tax treatment of financial services and instruments*”.
- OECD (2000), “*Revenue statistics*”, edition 2000, disc format.
- European Commission (2000), “*Inventory of taxes*”.
- ΚΑΛΥΒΑ, Α. (1996), “*Φορολογική μεταχείριση των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από πλευράς ΦΠΑ στην ΕΕ και τον ΟΟΣΑ*”, Φορολογική Επιθεώρηση, Νο 577 σελ. 1602-1607.

